

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР і КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 24 (724)

Субота, 4 чэрвеня 1949 года.

Цана 50 кап.

Пакуль свабодаю гарым,
Пакуль у сэрцах ёсць сумленне,
Мой друг, айчыне аддадзім
Душы прыгожыя імкненні.

А. С. ПУШКІН.



Аляксандр Сяргеевіч Пушкін

Шостага чэрвеня спаўнаецца 150 год з дня нараджэння вялікага рускага паэта Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. Прапоўныя многанациональнага Савецкага Саюза будучы шырока адзначаць гэты дзень, таму што ім бліжэй і дарагі выдатны творы Пушкіна, які з'яўляецца стваральнікам новай рускай літаратуры і літаратурнай мовы. Пушкін узбагаціў нашу літаратуру творами, у якіх адлюстраваны не толькі думкі і пачуцці перадавых людзей свайго часу, але і выяўлена высокароднае прызначэнне народаў Расіі.

Творчасць Пушкіна па сутнасці была накіравана супроць памешчыкаў і тыранаў, супроць галоўнага зла таго часу — прыгоннага ладу. У самым ачэрпным часе нікалаўскай рэакцыі ён марыў аб братэрстве народаў, аб тым часе, калі народы «красілі позавы, в великую семью соединяют».

Пушкін выяўляў думкі, пачуцці і імкненні прапоўнага народа, праслаўляў свабоду і свабоду, яго творчасць шырока звязана з рухам дэкабрыстаў. Хоць фармальна ён і не належаў да іх саюза, але быў перапанамым абаронцам і прапагандыстам іх ідэй.

Светлаю ідэяй Пушкіна фармаваўся ў той-жа духоўнай і палітычнай атмасферы, якая нарадзіла ідэю дэкабрыстаў і якая спрыяла хуткаму росту яго гена.

Рух дэкабрыстаў меў не меншае значэнне для ідэйнага развіцця Пушкіна, чым і вайна 1812 года. Вялікі паэт у сваёй творчасці праслаўляў ідэю дэкабрыстаў, разам з імі заклікаў да паўстання супроць тыранаў:

Тираны мира! Трепещите!
А вы, мужайтесь и внимайте,
Восстаньте, падите рабы!

Вялікая любоў да радзімы натхняла рэвалюцыянераў на барацьбу супроць рэакцыйных сіл царства і чужаземных захоннікаў.

Пушкін у сваёй творчасці асвятляў самыя істотныя бакі рэчаіснасці. Думка паэта пасля разгрому паўстання дэкабрыстаў прыкавана да важнейшых праблем эпохі, да ўзаемаадносін папоў і прыгон-

ных сялян. Паэт стварае хваляючыя мадонны народных паўстанняў, бунтоў сялянства супроць прыгонікаў («Капітанская дачка», «Гісторыя Пугачова», «Дуброўскі»).

Ва ўмовах рэакцыі, якая надыйшла пасля разгрому дэкабрыстаў, многія перадавыя людзі таго часу адступілі ад сваіх ідэяў, упадлі ў песімізм ці схіліліся перад тронам. Пушкін у гэтыя цяжкія гады паранейшаму заставаўся незалежным і свабоднадумным паэтам. Яго творчасць была прасякнута духам асветніцтва і гуманізма, духам барацьбы за светлае будучыню.

Вялікі паэт належыў да тых людзей, якія, будучы выхадцамі з пануючых класаў, здолелі ўзняцца над сваім класам і сваёй дзейнасцю дапамагалі «разбудить народ».

Пушкін высока ставіў маральныя якасці людзей працы, падкрэсліваў іх перавагу над эксплуатаатарамі.

У перыяд прыгоніцтва Пушкін змагаўся за свабоду асобы. Паэт быў вялікім гуманістам у самым лепшым сэнсе гэтага слова, бо яго творчасць прасякнута «бяскарай навагай да чалавека» (В. Г. Бялінскі).

Пушкін заўсёды стаў на баку прыгнечаных, якія змагаліся за сваю незалежнасць, спачувальна нацыянальна-вызваленчаму руху грэчаскага народа. Пушкін гаварыў, што «нішто яшчэ не было так парона, як справа грэкаў».

У народным руху, у народным жыцці шукаў і знаходзіў Пушкін тэмы для сваёй творчасці. Творчасць яго з'яўляецца сапраўды народнай не толькі для свайго часу, але і для нас. У рускім народзе Пушкін бачыў невычарпальна творчыя сілы. Гэтым тлумачыцца і тая зацікаўленасць паэта, з якой ён ставіўся да народнай творчасці. На справядліваму азначэнню Максіма Горкага «...Пушкін быў першым рускім пісьменнікам, які ачынуў ўвагу на народную творчасць і ўнёў яе ў літаратуру».

На думку паэта, народнасць літаратуры заключаецца ў выяўленні думак, пачуццяў, настрояў, якімі жыве народ. Пушкін выяўляў самыя хваляючыя імкненні прапоўнага народа да сацыяльнай і нацыянальнай свабоды.

Вобразы, створаныя вялікім паэтам, яго вершы, паэмы, аповесці і драмы ад першага да апошняга радка былі зразумелымі самым шырокім народным масам. Ён першы ўзняў літаратуру на вышэйшым нацыянальнай славы, між тым, як ранейшая была нізкая і карысным заняткам бавіць час для гуртка дылетантаў. «Ён быў першым паэтам, які стаў для ўсяго рускага народа на тое высокае месца, якое павінен займаць у сваёй краіне вялікі пісьменнік. Уся магчымасць далейшага развіцця рускай літаратуры была падрыхтавана Пушкіным» (Чарнышэўскі, т. I, стар. 290). Геніяльнае пазіў Пушкіна, не прастата, вобразнасць і малювальнасць служаць і цяпер для нашых пісьменнікаў узорам, да якога яны павінны імкнуцца ў сваёй літаратурнай дзейнасці. Радасная, жыццёспрыяльная пазіў Пушкіна з'яўляецца сродкам выхавання высокародных чалавечых пачуццяў — таму такая вялікая любоў да яго нашага народа. Творчасць Пушкіна з'яўляецца тым гістарычным помнікам паэту, да якога ніколі не зарэсць народная сцяжка.

Імя геніяльнага паэта свята шануецца ўсімі народамі неабязнай сацыялістычнай Радзімы. Наш народ любіць і захаляецца творчасцю Пушкіна, таму што яна з'яўляецца класічным узорам высокамастацкай, ідэйнай і народнай літаратуры, у якой выяўлены гуманныя пачуцці чалавечы і нянавісць да заняволення і ўціску.

Пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі неўміручы творы паэта зрабіліся здабыткам усіх народаў нашай краіны. Мара вялікага паэта збылася: ён прышоў да фіналу і тунгусяў, грузін і узбекіў, латышоў і казахаў на іх роднай мове, да ўсіх народаў нашай неабязнай краіны.

Пушкін і наша культура

Я добра памятаю: у дзіцячыя гады ў маёй паступковай торбачцы ляжаў невялікі, даволі моцна запашаны томік пушкінскай паэзіі. К таму часу я ўжо крыху навучыўся чытаць, і чытанне зрабілася маёй страцю. У належныя хвіліны сярод прыроды, дзе-небудзь на краю бору, або ў прыбрэжым лясняку, я з захапленнем чытаў паэмы і вершы Пушкіна, завучваючы іх напамінь. Я мог прачытаць на памяці ад пачатку да канца «Паттаву», «Браты-разбойнікі», «Цыганы» і шмат лірычных вершаў. Роўнама тады я, магчыма, не ўспрымаў яшчэ прыгажосці думак гэтай бессмяротнай паэзіі, але дзіцячыя сэрца сваім адчуваў перазадоўную ўлада чароўнага пушкінскага верша, гармонію формы і зместу, яго шматгалосны водгук у маёй душы.

Многія вершы Пушкіна выклікалі ў мяне блізка, родныя вобразы. У гэтым сказвалася вялікая ўлада сапраўднай паэзіі над чалавечым пачуццём, і Пушкін — адзін з найвялікшых уладарнікаў яе. У гэтым уздзеянні Пушкіна на чытача, незалежна ад таго, рускі ён, беларус ці казах, заключаецца велізарная значнасць і дзейнасць яго, як паэта. Але не ў адной толькі чароўнай прыгажосці пушкінскай паэзіі заключаецца значэнне Пушкіна.

Пушкін — яркі, дасціпны розум, паэт-прагнечан, мясцінік — ненавідзеў прыгнечанне шырокіх народных мас. Ён ненавідзеў той жандарскі рэжым нікалаўскай эпохі, які здымаў гэты прыгнечан. Пушкін блытасна і трапіна паражаў гэты рэжым моцным ударам свайго дасціпнага верша.

Пушкін — паэт-наватар, паэт-рэформатар у галіне рускай паэзіі і тым самым — у паэзіі ўсіх народаў, якія насілі іх пушкінскай паэзіі стваральнік сапраўднай рускай мовы.

Уплыў Пушкіна на паэзію і культуру народаў СССР і, у прыватнасці, на беларускую культуру і паэзію — невымерны.

Любоў да Пушкіна, блізкае знаёмства з ім, уплыў яго на беларускую літаратуру, на першых зачынальнікаў яе пачыўся даўно, тады, калі сам паэт яшчэ марыў «о временах грядущих, когда народы, распри позавы, в великую семью соединятся».

Беларуская літаратура, пасля многіх стагоддзяў нацыянальнага і сацыяльнага прыгнечання нашага народа, прышла ў запылак. Толькі ўз'яданне ў канцы XVIII стагоддзя Беларусі і Расіі ў аднаін дзяржаву зрабіла магчымым далучэнне беларускага народа да вялікай рускай культуры, садзейнічала зараджэнню і стаўленню ў пачатку XIX стагоддзя новай беларускай літаратуры. (У адным з самых першых помнікаў беларускай паэзіі, у сатырычнай паэме невядомага аўтара «Тарас на Парнасе», якая была напісана ў 30-х гадах мінулага стагоддзя і да канца стагоддзя бытвала ў вусных пераказах і рукапісных спісах, ужо ўпамінаецца імя Пушкіна.

Паласоўчык Тарас нечакана для самога сябе апынуўся на Парнасе. Аўтар з вялікай любоўю і добрай разузнаў усеменькай расказвае аб сустрэчы свайго героя з Пушкіным і яго паэтычнымі папярэчнікамі і паслядоўцамі. Яны ідуць

на Парнасе, і дарога перад імі шырока адкрыта.

Асабліва вялікі ўплыў зрабіў Пушкін на нас, маладых пісьменнікаў народа, пісьменнікаў-дэмакратаў, якія прыйшлі ў беларускую літаратуру разам з рэвалюцыяй 1905 года — на шыку Куналу і на мяне. Пушкінская нянавісць да нявольніцтва і ланцугоў, — «сувы! куда ни брошу взор — везде бичи, везде железы», пушкінская імкненне да свабоды, — «хочу воспеть своооуду миру, на тронах поразить порок», пушкінскі заклік да барацьбы з самадзяржаўным дэспатызмам, — «самодостительный злодей, тебя, твой трон я ненавижу, твою погибель, смерть детей с жестокой радостью вижу», — усе гэтыя вялікія даверы і ідэі Пушкіна беларускія пісьменнікі прынялі як сваю спадчыну і развівалі іх у новых гістарычных умовах.

Вось што пісаў аб гэтым Янка Купала:

«Люблю Пушкіна за яго гордасць, за ўсведомленне чалавечай годнасці. Ён смела бітваў вершамі ўладароў таго часу... Я люблю Пушкіна за тое, што ён у дні вялікай сталінскай эпохі з'явіўся як жывы змагар за свабоду, за існасць чалавечыя. Мне хацелася б тае пісань, як пісаў любімы мною А. С. Пушкін».

Да гэтых простых і шчырых слоў Янка Купала я магу ад свайго імя дадаць адно: калі-б не было Пушкіна з яго «Ангеліна», «Вольнасць» і «Пасланнем у Сібір», «Капітанскай дачкой» і казкам, — не было-б, напэўна, і маіх твараў «Новая зямля» і «Рыбакова хата», маёй лірыкі і прозы.

У гады, якія пачаліся пасля Вялікага Кастрычніка, маладая беларуская літаратура атрымала неабмежаваны магчымасці для свайго развіцця. Выходзячы ў вялікую літаратурную дарогу, маладыя нашы паэты Паўлюк Трус, Пятро Глебка, Пятрусь Броўка памяталі аб вялікіх пушкінскіх традыцыях і беражліва насілі іх з сабой.

Аляксандр Пушкін — любімы паэт беларускага народа. Беларусы чытаюць Пушкіна на роднай мове. «Барыс Галуноў» і інсценіроўкі пушкінскіх аповесцяў ставяцца на сцэнах беларускіх тэатраў. Оперы на пушкінскія сюжэты выкарыстоўваюцца лепшымі спевакамі Беларусі. Беларуская моладзь, як і старэйшая пакаленне, вучыцца на пушкінскіх творах любіва да Айчыны і нянавісці да яе ворагаў.

Братняя дружба рускага і беларускага народаў неперарывна. Ірка сведчанне гэтаму — нязменная наша любоў да Пушкіна.

Пушкін — любімы паэт усіх народаў Савецкага Саюза. Вялікая Сталінская Канстытуцыя, якая ўвасобіла ў сабе прынішчаны сацыялістычнай дэмакратыі, дружбы народаў, права народаў на працу, творчасць, асвету, на паўнату асабістага і грамадскага існасці, — імяна яна, наша Канстытуцыя, заклікае ў сабе аднака на пытанне аб усенароднай любві да геніяльнага рускага паэта.

Я дастаю з паліцы кнігі маіх любімых паэтаў. Вось украінцы: вялікі кабар Тарас, Леся Украінка, Іван Франко, — твор-

часць іх азорана пушкінскім генам, пушкінскім свабодалюбствам, пушкінскай верай у народ. Вось паянкі: Адам Міцкевіч і Юлій Саванкі, — агуднавадом іх любоў і вялікая навага да Пушкіна, уплыў пушкінскай паэзіі на іх вершы і паэмы.

Славетны армянскі паэт Аванес Туманян, вядомае яго ўласнае слоў, з дзіцячых гадоў пазнаёміўся з паэзіяй Пушкіна і гораца палюбіў яе. У яго вершах, прозе і пісьмах мноства захапляючых водгукаў аб Пушкіне, аб рускай культуры і рускім народзе.

А. Туманян пісаў: «Рускі народ — вялікі народ, малады, здаровы, народ-велікан. У яго багата вялікая літаратура, і ў гэтай літаратуры велікан Пушкін».

У другім пісьме Туманян гаворыць: «Самы вялікі з усіх рускіх паэтаў — гэта Пушкін. У Еўропе няма паэтычнага яму зыліка паэта. Байран агісты, пам'яны, але Пушкін — гарманічны мастак, вялікі паэт!».

Так думаць і гаварыць мог прадстаўнік народа, які глыбока шануе Пушкіна.

У пачатку вайны мне давялося наведаць у Сярэдняй Азіі. Былі цяжкія дні. Народы нашай краіны мужа і адважжа, адзін на адзін адбівалі верадамы напады Гітлера. Многім было, бадай, не да паэзіі, але і тады я вельмі часта чуў там, на Усходзе, далёка ад Расіі, імя Пушкіна. Узбелі, талжыкі, казахі, азербайджанцы называлі і называюць Пушкіна Царом Паэтаў.

Ці не варта здзіўлення факт, аб якім я даведзеўся наўдана: вялікі казах Абай Кунанбаеў у 80-х гадах мінулага стагоддзя пераклаў на сваю мову ўрыўкі з «Джугені Ангеліна». Будучы не толькі паэтам, але і кампазітарам, ён пераклаў свай пераклад на музыку, і імя Ангеліна і Таццяна, на крылах гэтых песень, паляцелі над бяскрайнімі стэпамі, сталі для казахаў такімі-ж роднымі, як імяны Абай Кунанбаеў у прыватным творы «Ангеліна» пісаў: «Памятай, што галоўнае — навучыцца рускай навуцы. Навука, веды, багацце, мастацтва — усё гэта ў рускіх. Для таго, каб набегнуць загалі і дасягнуць добра, неабходна ведаць рускую мову і рускую культуру. Рускія бачаць свет. Калі ты будзеш ведаць іх мову, то на свет акрыніцца і твае вочы».

150-годдзе з дня нараджэння Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна — вялікае свята ўсёй многанациональнай сацыялістычнай культуры народаў Савецкага Саюза. У гэты дзень мы зноў звяртаемся да яго бессмартоўных твораў, да яго немеркнучага вобраза — і гаворым:

Пушкін дарагі нам, як паэт, чые чароўныя творы глыбока запалі нам у сэрца, дарагі нам тым, што «имел он песен дивный дар и голос, шуму вод подобный».

Я люблю Пушкіна за ясны, шырокі, разнастайны пачатыны гарызонт, за яго чысты і гуманны асносіны да людзей і, у прыватнасці, да шматлікіх народаў Расіі, якія стаялі пад ярмом царскага прыгнечаня. Я люблю яго за некаройны пратэстанцкі дух, за інтэрнацыяналізм яго паэзіі.

Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі аддзілілася самая патэтная мара паэта: слях аб ім праішоў па ўсёй вялікай Русі і на ўсіх мовах назвалі яго незабыўнае імя.

Якуб КОЛАС

Пушкін — яркі, дасціпны розум, паэт-прагнечан, мясцінік — ненавідзеў прыгнечанне шырокіх народных мас. Ён ненавідзеў той жандарскі рэжым нікалаўскай эпохі, які здымаў гэты прыгнечан. Пушкін блытасна і трапіна паражаў гэты рэжым моцным ударам свайго дасціпнага верша.

Пушкін — паэт-наватар, паэт-рэформатар у галіне рускай паэзіі і тым самым — у паэзіі ўсіх народаў, якія насілі іх пушкінскай паэзіі стваральнік сапраўднай рускай мовы.

Уплыў Пушкіна на паэзію і культуру народаў СССР і, у прыватнасці, на беларускую культуру і паэзію — невымерны.

Любоў да Пушкіна, блізкае знаёмства з ім, уплыў яго на беларускую літаратуру, на першых зачынальнікаў яе пачыўся даўно, тады, калі сам паэт яшчэ марыў «о временах грядущих, когда народы, распри позавы, в великую семью соединятся».

Беларуская літаратура, пасля многіх стагоддзяў нацыянальнага і сацыяльнага прыгнечання нашага народа, прышла ў запылак. Толькі ўз'яданне ў канцы XVIII стагоддзя Беларусі і Расіі ў аднаін дзяржаву зрабіла магчымым далучэнне беларускага народа да вялікай рускай культуры, садзейнічала зараджэнню і стаўленню ў пачатку XIX стагоддзя новай беларускай літаратуры. (У адным з самых першых помнікаў беларускай паэзіі, у сатырычнай паэме невядомага аўтара «Тарас на Парнасе», якая была напісана ў 30-х гадах мінулага стагоддзя і да канца стагоддзя бытвала ў вусных пераказах і рукапісных спісах, ужо ўпамінаецца імя Пушкіна.

Паласоўчык Тарас нечакана для самога сябе апынуўся на Парнасе. Аўтар з вялікай любоўю і добрай разузнаў усеменькай расказвае аб сустрэчы свайго героя з Пушкіным і яго паэтычнымі папярэчнікамі і паслядоўцамі. Яны ідуць

Пятрусь БРЮКА

Пушкін — любімы паэт усіх народаў Савецкага Саюза. Вялікая Сталінская Канстытуцыя, якая ўвасобіла ў сабе прынішчаны сацыялістычнай дэмакратыі, дружбы народаў, права народаў на працу, творчасць, асвету, на паўнату асабістага і грамадскага існасці, — імяна яна, наша Канстытуцыя, заклікае ў сабе аднака на пытанне аб усенароднай любві да геніяльнага рускага паэта.

Я дастаю з паліцы кнігі маіх любімых паэтаў. Вось украінцы: вялікі кабар Тарас, Леся Украінка, Іван Франко, — твор-

Слова класікаў рускай літаратуры

Пушкін умеў зразумець сапраўдныя патрэбы і сапраўдны характар народага побыту. Ён прыгледзеўся да рускай прыроды і жыцця і знайшоў, што ў іх ёсць шмат сапраўды добрага і паэтычнага (Н. Дабрабобуа).

... Многую я вучыўся ў Пушкіна, ён мой бацька, і ў яго треба вучыцца (Л. Талстой).

... Гігант Пушкін — найвялікшая гордасць наша і самае поўнае выяўленне духоўных сіл Расіі...

Вялікі рускі народны паэт, стваральнік чароўных прыгажосці і розумам казах, аўтар першага рэалістычнага рамана «Джугені Ангеліна», — аўтар лепшай нашай гістарычнай драмы «Барыс Галуноў», — паэт, да гэтага дня нікім не пераўздыжаны ні ў прыгажосці верша, ні ў сіле выяўлення пачуццяў і думкі, паэт-заснавальнік вялікай рускай літаратуры (М. Горкі).

У ВЯНОК ПУШКІНУ

«Слах обо мне пройдёт по всей Руси великой, И назовёт меня всяк сущий в ней язык...»

Праішоў
Ад краю і да краю
І ўсюды стрэў адну любоў —
Аб славе Пушкіна сляваем
Сягоння мы на сотнях моў.

Ягоны геній
З калыханні
Натхніў нас сілай і красой,
Як гоман хваль,
Як бляск маланкі,
Як буры рокат над зямлёй.

Аб ім вялікім,
Янозорым
Складаюць песні гістарыя —
І там, дзе стэл,
І там, дзе горы,
І там, дзе пушчы і бары.

Пятрусь БРЮКА

Пушкін — любімы паэт усіх народаў Савецкага Саюза. Вялікая Сталінская Канстытуцыя, якая ўвасобіла ў сабе прынішчаны сацыялістычнай дэмакратыі, дружбы народаў, права народаў на працу, творчасць, асвету, на паўнату асабістага і грамадскага існасці, — імяна яна, наша Канстытуцыя, заклікае ў сабе аднака на пытанне аб усенароднай любві да геніяльнага рускага паэта.

Я дастаю з паліцы кнігі маіх любімых паэтаў. Вось украінцы: вялікі кабар Тарас, Леся Украінка, Іван Франко, — твор-

Слова класікаў рускай літаратуры

Пушкін умеў зразумець сапраўдныя патрэбы і сапраўдны характар народага побыту. Ён прыгледзеўся да рускай прыроды і жыцця і знайшоў, што ў іх ёсць шмат сапраўды добрага і паэтычнага (Н. Дабрабобуа).

... Многую я вучыўся ў Пушкіна, ён мой бацька, і ў яго треба вучыцца (Л. Талстой).

... Гігант Пушкін — найвялікшая гордасць наша і самае поўнае выяўленне духоўных сіл Расіі...

Вялікі рускі народны паэт, стваральнік чароўных прыгажосці і розумам казах, аўтар першага рэалістычнага рамана «Джугені Ангеліна», — аўтар лепшай нашай гістарычнай драмы «Барыс Галуноў», — паэт, да гэтага дня нікім не пераўздыжаны ні ў прыгажосці верша, ні ў сіле выяўлення пачуццяў і думкі, паэт-заснавальнік вялікай рускай літаратуры (М. Горкі).

1799 А. С. ПУШКІН 1949

Максім ЛУЖАНІН

ВЯЛІКІ ПАЭТ ВЯЛІКАГА НАРОДА

Стопяцідзевяцігадовы юбілей з дня нараджэння гена рускай і сусветнай літаратуры А. С. Пушкіна савецкі народ адзначае на парозе свайго ўступлення ў новую вялікую эпоху — эпоху камунізма. І невыпадкова, што ў гэтых умовах у нашай шматнацыянальнай сацыялістычнай краіне юбілей вялікага сына рускага народа стаў усенародным святам. Высокародныя традыцыі вялікай рускай культуры, адным з геніяльных заснавальнікаў якой быў А. С. Пушкін, беражна прыняты ў спадчыну шматнацыянальнай сацыялістычнай культурай і гэта-жа беражна будзе перададзена нашым нашчадкам — грамадзянам камуністычнага грамадства.

Таварыш Сталін назваў імя вялікага паэта А. С. Пушкіна сярод імён самых выдатных і самых вялікіх дзеячоў рускай нацыі. Геніяльна на сваёй глыбіні, сіле і выразнасці, творы Пушкіна з'явіліся новым крокам у мастацкім развіцці чалавечства, і неўміручая краса іх не завяне ніколі.

«Пушкін належаў, — гаворыць Вялікі, — да тых, якія вечна жывуць і рухаюцца, якія не спыняюцца на тым пункце, на якім засталіся іх смерць, а працягваюць развівацца ў свядомасці грамадства. Кожная эпоха выказвае пра іх сваю думку, і як-бы ні правільна зразумела яна іх, але заўсёды пакіне наступнаму за ёю яшчэ сказаць што-небудзь новае...».

Аднак, можна сказаць з усёй упэўненасцю, што толькі ў наш час, калі пад кіраўніцтвам мудрай партыі Леніна—Сталіна адбываецца сусветна-гістарычная справа паводу сацыялістычнага грамадства, калі сталінская нацыянальная палітыка прывяла ўсе народы нашай краіны да высокай сацыялістычнай культуры, калі творы вялікага рускага паэта сталі даступнымі самым забітым у мінулым народам, — толькі ў гэты час нацыянальнае і агульначалавечае значэнне творчасці Пушкіна раскрылася ва ўсёй сіле і характэрна. Кастрычніцкая рэвалюцыя прынесла Пушкіну сапраўдную ўсенародную славу.

Росквіт літаратурнай дзейнасці Пушкіна прыпадае на эпоху, калі Расія захызалася пад прыгонам рускае сялянства, глыбока ненавідзячы прыгнятальнікаў, узмацняла свае выступленні супроць памешчыкаў. Яно не магло весці арганізаванай барацьбы, але сваім стыхійным абурэннем абуджала перадавых людзей шукаць выйсня з тых вострых сацыяльных супярэчнасцей, якія раз'ядалі грамадства.

Барацьба з прыгоном правам была адным з асноўных пунктаў праграмы дэкабрыстаў. Пушкін прысягнуў гэтай тэме востры палітычны верш «Вёска».

Страсны, прайкінуты ідэямі свабоды і навініцы да прыгнечання, вершы Пушкіна атрымалі самае шырокае распаўсюджанне. Іх чыталі і ведалі напаміны ўсе існавалі людзі — не толькі дваране і студэнты, а і салдаты.

Вялікае ўражанне зрабіла на публіку закончаныя ў гэты час паэма Пушкіна «Русан і Людміла». Глыбокі чалавечы перажыванні, антымістычны ўспрыманне жыцця, народнасць, іранічны і парадыйны інтанацыйны знайшлі ў гэтым творы сваё майстэрскае выражэнне.

Сваім наватарствам паэма выклікала бурную вадугі і спрэчкі. Літаратурныя стараверы ганілі яе за «нізкія выразы» і «мужычкія рыфмы», як чыны называлі прэстую, народную мову паэмы. Але гэтыя яравыя якасці паэмы сталі прадметам захаплення другой часткі грамадства. І з часу з'яўлення паэмы «Русан і Людміла» у рускай літаратуры па-сапраўднаму загучалі матывы народнай паэзіі. Слава Пушкіна пашырылася і замацавалася.

Тым часам над галавой паэта збіралася навальніца. Вершы, накіраваныя супроць самаўладства і прыгому, дайшлі да нара. Пушкін незалежна трымаў сябе ў Пецярбургскім грамадстве і адкрыта ганьбаваў цэнзарства і тупасць царскіх прайкінаў, і ронцатых паэта, які ворага манархіі, была калчэткава за ім усталявана. Цар Аляксандр І завяў, што Пушкін «запалаўніў Расію абурочнымі вершамі», і меў намер саслаць паэта ў Сібір або ў Салавецкі манастыр. Толькі дзякуючы хадзіўцы Жукоўскага і Карамзіна, якія вымусілі ў паэта абяцанне не пісаць на працягу двух гадоў антыўрадавых вершаў, Сібір была заменена высылкай на паўдзень Расіі.

У верасні 1820 г. Пушкін прыехаў у Кішынёў, куды з Екацярынаслава была пераведзена калчэтка генерала Ізанава, якому падпарадкоўваўся паэт.

Удзел у спрэчках дэкабрыстаў і ва многіх падзялах іх погляды.

Гэды, праведзеныя Пушкіным на паўдзень, былі для яго гады творчай узамацнення і росквіту. Творчае развіццё паэта праходзіць пад знакам паглыблення і афармлення новых мастацкіх прынцыпаў. Ён працягвае цыкл палітычных твораў, сярод якіх верш «Кішжал» з'яўляецца палітычным заклікам да барацьбы з самаўладствам. Паэт адкрыта ўсклаваў ў гэтым вершы каразыйну Брута, і ў яго пратэсце супроць тыраніі выраза гучаць рэвалюцыйныя ноты.

На паўдні Пушкін напісаў таксама сваю агітатывную «Гаўрыліяду» і таварышамі рамантычнага паэмы «Бахчысарайскія фантазы», «Каўказскія нявольнікі», «Цыганя». У гэтых паэмах, асабліва ў двух апошніх, узнікае вобраз адзінокай расчараванай асобы, якая супроцьстаяць сіле свайму колу грамадства і шукае вырашэння супярэчнасцей і душэўнага заспакаення сярод прыроды і простых людзей.



«Бывай, свабодная стыхія» (А. С. Пушкін). Карціна І. Айвазоўскага і І. Рэпіна.

У сіле Міхайлаўскага паэт прабываў два з лішнім гады — з жніўня 1824 па вяршэнне 1826 года. Тут 15 снежня 1825 года ён дэдаваўся, што напярэдні на Сенатскай плошчы ў Пецярбургу адбылося паўстанне, якое было названа пасля даўняга дэкабрыстаў. Праз некаторы час паэту стала вядома, што паўстанне разгрома, а ўдзельнікі яго арыштаваны. Сярод імён «найвышэйшых дзяржаўных заахвочаных» Пушкін убачыў імёны знаёмых яму людзей: Рыльева, Бястужава, Яківіча і інш. Падумавшы, што ўлады шукаюць злітых сяброў паэта—Пушкіна і Кюхельбекера. У хуткім часе ўдзельнікі паўстання скончылі сваё жыццё на шыбеніцы або былі сасланы на катар. У «Плывылага франта» Аляксандра І змяшлі другі каранавана дэспат Нікалай І.

Але нават і пасля паражэння паўстання, ва ўмовах бяглістасці нікалаўскай рэваліцыі, Пушкін не адарка ад сваіх сяброў-дэкабрыстаў, не здрадзіў сваім ідэалам і не адмовіўся ад барацьбы з самаўладствам. З першага ж аказанні паэт перасяла дэкабрыстаў пасланне ў Сібір, у якім гучыць непахісная вера ў перамогу свабоды:

Цяжкі кайданы спадунь,
Астрогі рухнуць і ля ўхода
Вас прыме радасна свабода,
І меў браты вам аддадуць.

Зварот Пушкіна да дэкабрыстаў быў вялікім падтрыманнем для ўсіх сумленных людзей, адданых ідэалам свабоды. Герцап гаворыць, што ў той змрочны час «кады толькі звонка і шырокае песня Пушкіна гучала ў далінах рабства і павет; гэта песня працягвала эпоху мінулага, напалняла мужычкім гукамі сучаснае і пасылала свой голас у даўняе будучае»...

Жывучы ў Міхайлаўскім, Пушкін нястомна працуе над новымі творами. Тут была напісана гістарычная трагедыя «Барыс Гадуноў».

Трагедыя «Барыс Гадуноў» з'яўляецца найвышэйшым творам сусветнай літаратуры, узорам драматургіі. У ім ва ўсёй паўнаце выявіліся прынцыпы рэалізму, заснавальнікам якога ў рускай літаратуры быў Пушкін. Паэт майстэрскі рэалізаваў тут тры новыя, прайкітаны класіцызму асновы драматургіі, якія ён сфармаваў, гаворачы: «я перада ўпэўнены, што нашаму театру да твару народныя законы драмы Шапспіравай, а не прыдворны звычай трагедыі Расіна».

У лістах з Міхайлаўскага да сяброў,

у шматлікіх крытычных нататках Пушкін няспынна звяртаецца да думкі аб самаўладстве і прыгнечанні народа, яго «асоблівай фізіяноміі народа», яго «спосабу думання і адчування», «звычайна, нават і прывычак, якія належыць выключна якому-небудзь народу». Гэтыя прынцыпы сапраўднай народнасці Пушкін бліскава развіваў і рэалізаваў у сваёй далейшай творчасці.

Ён накіраваў усю сілу свайго таленту на вывучэнне і апісанне тых бакоў рускага жыцця, якія складалі сутнасць гістарычнага развіцця Расіі. У 1828 годзе з-пад яго пера выходзіць «Палтава», твор высокай патрыятычнай патэтыцы і адмаўлення феадалнай рэаіснасці. У ім развенчаны верамоства і каварства Мазепы — чалавека нізкіх душэўных якасцей, які ахвяруе каханнем і дружбай для дасягнення сваіх эгаістычных мэт. З любовася паказаны Качубей і Іскра, да канца адданыя Пятру і яго вялікай справе абароны і аб'яўлення Расіі.

Восень 1830 г. Пушкін правёў у мянтку бацькі ў Водзіне. Гэта быў адзін з самых напружаных і плённых момантаў у творчасці паэта. Там быў закончаны раман «Іўгені Анегін», над якім Пушкін працаваў сем год, напісаны «Домік у Каломне», «Аповесці Вялікіна», «Гісторыя сязя Гарухіна», маленькая трагедыя «Каменны гасці», «Скупы рыцар», «Модары і Сальеры», «Казка пра папа і работніка яго Баду», рад лірычных вершаў і літаратурна-крытычных артыкулаў і нататкаў.

Найбольш поўна і ўсебакова адлюстравана Пушкін рускае грамадства дваццятых гадоў мінулага стагоддзя ў рамане «Іўгені Анегін», які Вялікі назваў энцыклапедыяй рускага жыцця. З рамана, як жыцця, паўстаюць шматлікі і разнастайныя вобразы, карціны жыцця вышэйшага пецярбургскага свету і глухих мянткаў, эпізоды, якія маюць побат дваран і прыгонага сялянства. «Іўгеніем Анегіным» Пушкін наклаў аснову рускага сацыяльна-псіхалагічнага рамана, увёў у літаратуру будзёнае жыццё людзей з іх жыццёвымі імкненнямі. Пушкін паказаў у ім і эканамічны працэсы, якія адбываліся тады ў прыгонай гаспадарцы, і паказаў іх так глыбока і праўдзіва, што Маркс спасылаўся на адпаведны радкі з «Іўгені Анегіна» ў сваіх палітычна-эканамічных творах. А Энгельс у дзіце аднаму свайму рускаму карэспандэнту гаварыў, што ў сваіх поглядах на гэта пытанне Пушкін стаў вышай вядомых эканамістаў канца XVIII стагоддзя.

Расказаўчы ў рамане аб жыцці сямкага грамадства, Пушкін малое яго сатырычна. Ён выносіць яму свой прысуд з пачытай дэкабрыстаў. Нават вобраз Анегіна паэт падае іранічна. Ён выраза сцвярджае, што гэты грамадска-бескарны чалавек, «разумная непатрэбнасць», наводзе траганага выразу Герцапа, ёсць параджанне пустага і бядушыя дваранскага асяроддзя.

Поруч з гэтым Пушкін малое свай «Міты іраза» Таіну. У гэтым вобразе ўстае свецкага грамадства, паэт паказвае прыродную натуральнасць і шчырасць душэўных імкненняў. У ім вышэйшага абавязку вернасці Таіна ахвяруе асобістым шчасцем; яна, з яе цікавасцю да кніг, да культуры, з'яўляецца адмаўленнем застойных бакоў тагачаснага грамадства.

Глыбокі сацыяльны змест, тэпная характарыстыка грамадства, палітычны і філасофскія развагі, цудоўныя апісанні прыроды, спалучэнне класічнай стогнасці з яркасцю і натуральнасцю паэтычнага апавядання, — усё гэта падае раману надзвычайную паэтычнасць і ставіць яго на адно з выдатных месц у раду геніяльных твораў сусветнай літаратуры.

У жніўні 1833 г. Пушкін накіраваўся ў Казанскую і Аранбургскую губерні зборіць расказы аб Пугачове. Вяртаючыся з падарожжа, Пушкін зноў заехаў у Водзіна і напісаў там «Меднага конніка», «Дуброўскага», «Шкаўна даму», «Анджэла», «Казку пра рыбака і рыбку», «Казку аб мёртай цароўне» і рад вершаў.

У паэме «Медны коннік» Пушкін стварае вобраз горада, які ўзнік «з бат-

ны балот і цым ясоў». Намалюваны ў паэме Пецярбург з'яўляецца своеасаблівым сімвалам новай культуры, якая перамагае дзікую прыроду і адсталасць. «Медны коннік» — гэта услаўленне прагрэсіўнай дзейнасці Пятра, Пушкін гаварыў, што Пётр пісаў свае ўказы бізюном, і называў яго «пецярлівым, самаўладным памешчыкам». Але гэта не заслаўляла ад паэта таго, што Пётр быў пераўтваральнікам феадалнай Русі, і услаўляючы Пятра, Пушкін услаўляе ў «Медным конніку» творчы сілы рускай дзяржаўнасці і культуры.

У сваіх гістарычных творах, таксама як і ў творах аб сваёй сучаснасці, Пушкін быў гарачым патрыятам. Руская гісторыя была для яго невычарпальнай крыніцай гордасці. «Ганарыцца славаю сваіх продкаў, — гаворыць паэт, — не толькі можна, але і патрэбна; не паваржаць яе ёсць ганебнае маладушша». Ён ганарыўся ў рускай гісторыі не парамі і радзіннымі баарамі, а вялікім хоць і простымі людзьмі. «Імёны Мініна і Ламаносава ўваж перавысяць, можа быць, усё нашы старадаўнія радаслоўныя», — зазначаў паэт.

У аповесці «Капітанская дачка», напісанай у 1836 годзе, Пушкін і стварыў такі вобраз простага, але незвычайнага чалавека — Пугачова. Можна лічыць адным са сваіх мастацкіх вобразаў Пушкіну не ўдалося дасягнуць такой рэальнасці і жыццёвай праўды, як у вобразе правядара народнага паўстання. Пугачовы неадлучны ад народа, ён увасабленчой неадлучна ад народна, ён увасабленчой не толькі мацэжнай стыхіі народа, але і іншых якасцей, якія Пушкін выявае цаніў у народзе. Паэт паказвае ў гэтым вобразе армію шырокай натуры, кемлівасць і розум Пугачова, яго глыбокае разуменне людзей, вялікадушнасць і гуманнасць.

Творчасць Пушкіна аказала велізарнейшы ўплыў на развіццё ўсёй сусветнай літаратуры. Асабліва глыбокі і плёны гэты ўплыў на літаратуру на роднаду, з'яўдзены вялікай Руссю ў пераарушны Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Творы Пушкіна гучаць на мовах усіх народаў нашай краіны. Яны сталі цяпер даступнымі ва ўсёй сваёй паўнаце і неўміручай красе і беларускаму чытачу. (Але знаёмства з ім, уплыў іх на беларускую літаратуру пачаўся даўно. Ужо ў адным з самых ранніх твораў беларускай літаратуры XIX стагоддзя, у безымяйнай паэме «Тарас на Парнасе» з любасцю ўпамінаецца імя Пушкіна сярод імён паэтаў яго пакалення.)

Паэма «Тарас на Парнасе» напісаная безумоўна пад уплывам пушкінскага верша.

Асабліва вялікі ўплыў зрабіў Пушкін на беларускіх паэтаў, якія на чале з Я. Купалам і Я. Коласам прыйшлі ў літаратуру ў рэвалюцыю 1905 года. У гэтых умовах прайкінутыя свабодалюбнасцю і накіраваныя супроць самаўладства творы Пушкіна сталі асабліва блізкамі беларускім паэтам рэвалюцыйна-дэмакратычнага лагера. Можна прывесці палы рад паралеляў паміж выказваннямі Пушкіна аб прызначанні паэта і літаратуры і выказваннямі Я. Купала, Дзядушкіна і без падставы звяртаючы таксама ўвагу на падобнаства манеры пісьма і стыля ў «Іўгені Анегіне» і ў «Новай зямлі» Якуба Коласа. Над уплывам Пушкіна, і ў прыватнасці яго «Барыса Гадунова», напісаны «Летапісец», «Кніга», «Перапісчык» і некаторыя іншыя творы М. Багдановіча, які быў і першым перакладчыкам Пушкіна на беларускую мову.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі, калі беларуская літаратура атрымала неабмежаваны магчымасці для свайго развіцця, яна не адкінула пушкінскіх традыцый, а беражна прывяла іх у якасці вялікай і жывой спадчыны.

Спадзяванні Пушкіна, які разумей сілы і магчымасці, закладзеныя ў рускім народзе і развітыя пасля Кастрычніка, збыліся. Расія стала узорам сапраўднай дэмакратыі і брацкага супрацоўніцтва народаў. І гэта новая Расія не забыла вялікага сына рускага народа. Слава Пушкіна стала ўсенароднай, а творчасць яго з'яўляецца адным з тых звенняў братэрскіх сувязей, якімі патхніены розумчымі і Сталіна народы нашай краіны навакі аб'яднаны ў адзіны Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Пушкін на беларускай мове

«Я ўдарыў аб кавадла рускай мовы, і вышаў верш — і ўсе пачалі пісаць добра», — кажаў Пушкін.

Так мог гаварыць толькі паэт, пракладчык новых шляхоў, стваральнік новай мовы і верша.

У Пушкіна ёсць шмат нататкаў аб самым працэсе творчасці, аб важнасці паэтычнага майстэрства, аб тым, якім гнуткім і служэным павіна быць у руках паэта слова, каб перадаваць усе найтанчэйшыя хадзі настрою і думак. Пушкін гаварыў аб гэтым і ў паасобных вершах і ў невялікай паэме з жартоўным сюжэтам «Домік у Каломне».

«Блажэн, хто словам вярхо правіт», — пісаў у гэтай паэме Пушкін.

Пушкін пакінуў нам своеасаблівы кодэкс сваіх густаў і патрабаванняў да паэзіі, які дазваляе нам прайкінуць у яго творчую лабараторыю і пазнаёміцца з тым, навокі быў строгі і патрабавальным да мастацкага слова яе гаспадар. Гэты надзвычайна каштоўны заўвагі пакінуты паэтам на старонках «Опытов в стихах и прозе» К. Н. Баюшкова. Будучы цікавымі і карыснымі для даследчыка, гэтыя заўвагі даюць ключ у рукі кожнага, хто збіраецца перакладаць творы Пушкіна на другую мову. Вывучэнне нават паспешна зробленых паэтам нататкаў дапамагае перакладчыку абмінуць недакладнасці і фактычныя і асабліва, паэтычныя, чаго заўважы з бліскучым поспехам дамагаўся Пушкін у сваіх перакладах. Вялікі паэт захапляўся Баюшковым і ў той-жа час не прапусціў ніводнага слабоза радка, напышлівага слова або невыразна выказанай думкі. Аднавельны месцы падкрэслівалі і супроць іх унікалі запісы: «Цудоўна», «Монны радкі» і поруч з гэтым: «Вяла», або: «Наогул думкі пошыя і верш не велікі жыць».

Тое, што на беларускую мову перакладзена амаль уся багатая спадчына паэта, сведчыць аб многім. Перш-на-перш, гэта вымушала і падкрэслівае сталасць нашай літаратуры і яе творцаў і, па-другое, азначае распаўсюджанасць нашай літаратурнай мовы.

Не так многа часу адлучае нас ад першых сіротаў Максіма Багдановіча пераклад Пушкіна, а ўжо наша дзяржаўнае выдвецтва сабраа значны том перакладаў. У ім прадстаўлены і лірыка, і паэмы, і проза. Гэта бясспрэчна і вялікая заслуга беларускіх савецкіх пісьменнікаў, даўшых нашаму чытачу творы паэта на сваёй мове, аб чым і марыў некалі ён у сваім «Помніку».

Янка Купала з уласцівым яму майстэрствам даў нам радзец чытаць каваныя радкі «Меднага конніка»:

... Тут стане горад з бегам дзен
Наздо пшымаюць суседу.
Прыродай суджаба даўно
У Бурону пысьце тут акно;
Нагоў шчырай стаць пры моры.
Суды праз новыя шляхі
Усе ў гасці прыпынуць сцягі,
І забавуць на прасторы.

Гэта невялікая па памеру паэма для перакладу надзвычай цяжка. Аднак Янка Купала без парашування перавёў на новы твор усе вобразнае сістэму, захаваўшы і ўнутранае напружанне радка і ўсю яго выдатную музычнасць.

Выдатна прагучала і ведліная «Палтава». Яно Колас з вялікай любоўю працаваў над перакладам гэтага выключнага гаворнага пушкінскага гена. Апісанне палтаўскага бітвы, такое сіліснае і ў той-жа час шырокае па колькасці намалюваных карцін, выхад Пятра перададзены на высокую ступень дасканаласці. Чытаючы славеты ўрываў пра казак, паслана Пятру ад Качубея, мы адчуваем мімаволі, нібы радкі гэтыя і напісаны былі беларускай моваю.

Як шкло, булат яго блішчыць,
Мяшк за паухай браджыць.
Не спатыкнецца конь імкльвы,
Выжыць, памачаючы грывай.
Якуб Колас глыбока прайкінуў у сутнасць твора, наблізіў да духу і дэкладансці арыгінала.

Работу, якая заслугае вельмі высокай ацэнкі як па сваім аб'ёме, так і па мастацкіх вартасцях, правёў Аркадзь Куляшоў. Ён закончыла шматгадовая праца над перакладам самага буйнага вершаванага твора Пушкіна — рамана «Іўгені Анегін».

Гаварыць аб выключнай якасці пера-

клада гэтага рамана не даводзіцца. «Анегін» гэта «энцыклапедыя рускага жыцця» (В. Вялікі) 20-х гадоў мінулага стагоддзя, твор, які падагульняў увесь паэтычны і жыццёвы вопыт Пушкіна і быў вынікам Разваг, халодных паіраўнаў і гэркіх метак пацуння.

Такі твор вымагае ад перакладчыка самазхвэрнай працы, вынаходлівасці, бліскучага майстэрства. А. Куляшоў і выкастаў гэтыя якасці ў перакладзе. Яму ўдалося індывідуалізаваць мову дзейных асоб і мову самога паэта ў яго адступленнях ад тэмы. Дух пушкінскага твора ўлоўлены і перададзены добра, выдатна справіўся перакладчык і з «анегінскай» 14-радовай страфой, здолелі захаваць уласцівы арыгіналу дакладныя рыфмы. Пераклад чытаецца лёгка, нязмушана, плыні верша засталася па-пушкінску імклівай. Трэба асобна адзначыць добрае гучанне такіх шырока вядомых мясцін рамана, як ліст Таіна:

— Я вам пішу — ці не даволі?
Што я магу яшчэ сказаць?
Цяпер магі-б вы, як ніколі,
Мяне знявагай пакараць.

З выходам «Іўгені Анегіна» на беларускую мову савецкі чытач набывае велікі каштоўны скарб.

Аркадзь Куляшоў належыць таксама перакладчыкам «Цыганя» і пачага раду лірычных вершаў («19 кастрычніка», «Восень» і інш.).

З драматычных твораў Пушкіна перакладзена трагедыя «Барыс Гадуноў», якой надаваў вялікае значэнне сам паэт. Пераклад з узорным і ў паэтычным і ў моўным адносінах, не гаворачы ўжо аб добрай перадачы самога зместу і ўсіх уласцівацей пушкінскага белага верша. Запамінаецца маналог Пімена-летпісца:

Ішча адно апошняе паданне —
І летпіс закончаны тады.

Пераклад П. Глебкі радуе закончанасцю апрацоўкі, беражлівасцю і любючымі адносінамі да геніяльнага твора.

Нашы дзеці са здавальненнем сустрачуць пераклады пушкінскіх казак аб рыбаку і рыбіны, а таксама пра папа і Баду. А. Якімовіч зрабіў пераклады так, што яны зойдуць сабе месца на старонках школьных падручнікаў.

Лірыка і асобныя вершы Пушкіна перакладзены пакуль што менш. Аднак і ў гэтай галіне зроблена шмат, калі ўлічыць, што на беларускай мове з'явіліся такія вершы Пушкіна, як «Вольнасць», «Да Чаадаева» (пераклад П. Глебкі), «19 кастрычніка» («Восень» (пераклад А. Куляшова), «Зіма... што нам рабіць» (пераклад П. Броўкі), «Анчар» (пераклад М. Танка), «Песня пра вешчага Алега» і «Вёска» (пераклады У. Шахаўна), «Да мора» (пераклад А. Астройкі).

Спелым майстэрствам вызначаецца праца П. Броўкі над перакладамі лірыкі Пушкіна. У вершы «Зіма... што нам рабіць» надзвычайна ўдала перакладзена заклічэнне:

Падае пацалунак жарам на марозе!
Дзіўнага рускага, як ружа між снягоў,
Спыніце ўвагу выдатны пераклад верша «Анчар», зроблены Максімам Танкам. Паэт здолеў перадаць усю яснасць і глыбіню пушкінскай думкі гранічна выразнымі сродкамі.

Асобнае месца займаюць пераклады прайкітных твораў Пушкіна; іх зроблена шмат. У гэтым вялікай заслуга Кузьмы Чорнага, «Капітанская дачка», «Дуброўскі», «Станціныны датадчык» перакладзены так жыва, так па-майстэрску, што іх хочацца перачытаць па некалькі разоў. Кузьма Чорны выкарыстаў у рабоце свой вялікі моўны заас, уласцівую яму своеасабліваю будоўню сказа і дасягнуў добрых вынікаў. Пераклады яго ўжо выдаваліся да ваіны і, спадзінемся, будуць выдавацца неаднойчы.

Добрае ўражанне пакілае пераклад «Мянеціць», які належыць М. Паслядзіову. Беларуская савецкая літаратура прыносіць дастойны вянок вялікаму паэту ў дні, калі адзначаецца сіла і неўміручасць яго палымных заклікаў да свабоды, яго мачутнага слова, слова, сапраўды народнага паэта.

Пераклады твораў Пушкіна — гэта наша даніна любві, пашаны і ўдзячнасці светламу генаю за радасныя песні жыцця і свабоды, якія ён пакінуў савецкаму народу.



Кнігі А. С. Пушкіна на беларускай мове.



А. С. ПУШКІН

Мікола АЎРАМЧЫК

Балада аб вызваленым паэце

На Беларусі
Есць лясны паўстанак,
Дзе «калі ў адзін з вясновых дзён
Адбілі раницю партызаны
Нагружаны нямецкі эшалон.

У партызанскім лагеры зялёным
Юнан-разведчык расказаў пазней,
Як ён знайшоў
За кратамі ў вагоне
Абрабаваны пушкінскі музей.

Між даўніх кніг у вокладках са скуры,
Сярод памойных выразак з газет,
З-пад рукапісаў
З бронзавай скульптуры
Паэт прыветліва зірнуў на свет.

— Нягоднікі!—правоміў з болям
Хлапец,
Падняўшы рукапісны ліст,—
З багаццем нашым
Пушкіна ў няволю
На атаргу ў Нямецчыну вязлі.

Спяшаючыся,
Пушкіна адгэтуль
Аднеслі партызаны у лясы...
Нібыта слёзы,
На шчацэ паэта
Зазялі кроплі ранішняй расы.

Як слёзы радасці,
Як слёзы шчасця,
Што ён знаходзіцца сярод сваіх,
Якія выратавалі з напасці
Старонкі рукапісаў дарагіх.

Ухутаны,
Пад плашч-палаткай новай,
На падасланым верасе сухім,
У засені густых галін яловых
Адпачываў ён у кутку лясным.

Між партызан аб ім хадзіла слава,
Чыталі месціцы
Пушкіна радні
Аб тым, як нашы продкі пад Палтавай
Грамілі чужаземныя палкі.

А ў поўнач на чыгунцы каля рэчкі
Ляцеў з маста вароны эшалон,
І ўдарам партызанскім у мястэчку
Разгромлен быў нямецкі гарнізон.

Пазней,
Калі дачуўся лес зялёны,
Што перамогі светлы дзень настаў,
Паэт з'явіўся ў гарадок раённы
І горда узышоў на п'едэстал.

Цяпер дубы расказаваюць быліны,
І шэпчаць баравыя верасы
Аб тым, як Пушкіну цяжкоі часінай
Далі прытулак насілі лясы.

Піліп ПЕСТРАК

Пушкінская восень

На полі ціш. Даўно паматы нівы,
І даль марэжыцца асення імглай,
Напевы дальнія, як бомы-пералёвы,
Плывуць з далін над ціхаю зямлёй.

Мінволі хочацца заслухацца ў
прасторы,
Адчуць свае дзіцячыя гады,
Дзе кожны паварот дарогі мне гаворыць
Аб пройдзеным, далёкім, маладым.

Не развітацца мне з таемным шумам
сосен,
Што ў даль глядзяць з курганнай
вышыні,
Дзе ліраю звяніць мне пушкінская
восень
І будзіць спеўныя для сэрца
думы-сны.

І любасць цёплая, як хмарна ў небе
чыстым,

Плыве у сэрцы з пушкінскіх марцін,—
Знаёмая мелодыя з дзяцінства
Кранае «Буреню» і «Вінов'я я посетил»...

Благаслаўлены першыя зярняты
залатыя,
У старэнкай хатцы кінутыя мне,
Яны з жыццём здаваліся злітыя,
Любоўю параслі, нібы ў ласкавым сне.

Вітаю вас, дарогі баявыя,
Дзе я прайшоў вялікі буралом,
І словы Пушкіна, як іскры агнявыя,
У душы пранёс нягаснучым святлом.

Здалёку чую шум знаёмы сосен,
Нясю заветнае любві жывую плынь
Да тых бяскрайніх светлых далачынь,
Дзе ліраю звяніць мне пушкінская
восень.

Любімы паэт народа

Пушкін — горадзец рускага народа. Ён да самай апошняй хвіліны свайго жыцця імкнуўся «нецырлівава душой» да тых дзён, калі знікнуць ланцугі гвалту і прышчэту. Ён заўсёды марыў аб «свароўным шчасці». Паэт пісаў аб цяжкім жыцці народа і прадабачыў той час, калі гэта жыццё будзе шчаслівым.

За свабодалюбівыя думы, за вялікую любоў да свайго радзімы, за нянавіць да прыгнятальнікаў, за праўдзівасць адлюстравання жыцця, за пераўздымныя карціны велічнай рускай прыроды, памайстэрску створаныя Пушкіным, — мы ўсёй душой любім геніяльнага паэта. Яго вершы, напісаныя больш сотні год таму назад, не страцілі і цяпер свайго сілы і прыгажосці.

У свой час Дабралюбаў вельмі ўдала сказаў, што ў вершах Пушкіна «ўпершыню праявілася жывая руская мова, упершыню адкрыўся сапраўдны рускі свет. Усе былі зачараваны, усе захапіліся магутнасцю

мі тужамі гэтай нечуванай да гэтага часу паэзіі». І гэтае зачараванне з гадамі толькі павялічвалася.

Пушкіна чытаюць з велізарным захапленнем дзеці. Колькі асалоды яны знаходзяць у яго казках, аповяданнях, вершах. Калі ў гэтым годзе ў сакавіку праводзіўся гарадскі конкурс школьнікаў на лепшага дэкламатара, рэбяты чыталі ў велізарнай колькасці вершы, урыўкі з наём вялікага рускага паэта. Наша моладзь асабліва любіць патрыятычныя вершы Пушкіна. Любіць творы Пушкіна і наша старэйшае пакаленне. Кожны знаходзіць у творчасці паэта многа блізкага, роднага.

У дружнай самі народаў Савецкага Саюза геніяльны рускі паэт заняў на прапу ганаровае месца — стаў самым любімым паэтам нашага народа.

Е. РАМАНОВСКАЯ,
выкладчыца рускай літаратуры 19-й сярэдняй школы г.р. Мінска.

Мы любім вялікага паэта

Мы любім Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна, любім яго палымныя праўдзівыя творы. Вялікі паэт смела кідаў выклік царскаму самадзяржаўю, заклікаў рускі народ да яснай будучыні. Асабліва падбаўляла мне творы «Дуброўскі» і «Капітанская дачка». У іх ярка і праўдзіва паказаны рускі народ, яго думы і імкненні. У «Капітанскай дачцы» надойта запамінаецца вобраз Пугачова — кіраўніка сялянскага паўстання. Ён паўстае са старонкаў кнігі як таленавіты, смелы, метаіменны чалавек. Пугачоўскае паўстанне паказала, што вялікі і магутны сілы таяцца ў масах народа.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя навек вызваліла працоўны народ ад данчужога рабства. Сапраўдзіныя прапранцыя словы вялікага паэта:

Товарищ, верь: взойдет она,
Звезда пленительного счастья,
Россия вспрянет ото сна,
И на обломках самовластья
Нашищут наши имена!

Н. НЯЛЮБАВА,

работница цеха электраліта Мінскага радыёзавода імя Молатава.

Дарагі і блізкі народу

Неяк яшчэ даўно я купіў невялікую кніжку А. С. Пушкіна. Прачытаў яе адразу з пачатку да канца. Кніжка мяне захапіла, ухвалявала. Вельмі-ж добра пісаў паэт пра рускі народ, пра багатую рускую прыроду. Зараз у мяне дома не адна, а некалькі пушкінскіх кніжак. Многія вершы надойта запамі ў памяць і я іх часта ўспамінаю ў часе гутарак з таварышамі.

У нашай вёсцы многія казаснікі прачыталі раман «Яўгені Анегін», трагедыю «Барыс Гадуноў», аповесці «Капітанская дачка», «Дуброўскі» і шмат іншых твораў вялікага паэта.

Творы Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна мы любім усёй душой, усім сэрцам. Вялікі геніяльны паэт і ў наш час патхняе савецкіх людзей, вучыць любіць сваю Радзіму, свой народ. Таму ён такі дарагі і блізкі, таму ён так моцна любімы ўсім народам нашай савецкай краіны.

П. СУШЧЭНЯ,

калгаснік калгаса імя Варашылава,
Любаньскага раёна.

Наш Пушкін

Бессмяротныя вобразы рускіх людзей, створаныя геніем Пушкіна, натхнілі на творчасць вялікіх рускіх кампазітараў — Чайкоўскага, Рымскага-Корсакава, Даргамыжскага, Мусаргскага і многіх іншых. Ім створаны такія незабыўныя оперы, як «Яўгені Анегін», «Шкавая дама», «Русалка», «Барыс Гадуноў».

І з велізарным задавальненнем успамінаю час, калі працавала над вобразамі Таццяны, Лізы, Наталы, імкнуўся сродкамі музычнага і сцэнічнага ўвасаблення перадаць складанасць і разам з тым прастату геніяльных вобразаў, багатых народнай мудрасцю, адухатвораных сапраўдным чалавечым пачуццём. Як і заўсёды, у гэтай рабоце я звярталася да народнай песні, да народнай творчасці, дзе і знаходзіла неабходныя мне фарбы, неабходныя рысы для вырашэння таго ці іншага вобраза.

Пушкін першы скарыстаў народныя сюжэты ў сваіх творах, яго творчасць прасякнута самабытнай народнай мудрасцю. Вось чаму раскрыць сэнс яго твораў так многа дапамагае народная песня, народная творчасць.

У нашы дні, калі юбілейная дата нараджэння Пушкіна стала сапраўдным нацыянальным святам усяго многамільённага савецкага народа і ўсяго перадавога чалавецтва, мы гордыя тым, што Пушкін — сын нашага народа, — народа-пераможцы, самага перадавога народа ў свеце, народа, які будзе камунізм, народа, якому належыць самае светлае, самае радаснае, самае шчаслівае будучае.

Л. П. АЛЕНСАНДРОУСКАЯ,
народная артыстка СССР і БССР,
лаўрэат Сталінскай прэміі.

Багацце характараў, глыбіня пачуццяў

Творы Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна захапілі і заўсёды будуць захапляць сваёй высокай мастацкасцю, праўдзівасцю і шчырасцю. Героі гэтых твораў, іх характары настолькі скульптурныя і жыццёвыя, што назаўсёды западаюць у сэрца кожнага чалавека.

Мне да вайны давялося працаваць над вобразам Грыньва на інсцэніраванай апэрыцы А. С. Пушкіна «Капітанская дачка». На сцэне неабходна было паказаць Грыньва ва ўсёй паўнаце яго характараў, з усімі яго шматлікімі думамі і перажываннямі. Грыньў — шчыры, просты і адначасова чалавек з адкрытай душой. За такі рускі характар яго нават палюбіў Пугачоў, хоць кожны з іх меў розныя погляды на жыццё, на дзяржаўны лад Расіі.

З вялікай любоўю я працаваў над стварэннем вобраза Грыньва, імкнуўся дасягнуць да гледача думкі і пачуцці пушкінскага героя. І цяпер я наву ў сабе запаветную мару: у сваёй сцэнічнай дзейнасці зноў і зноў звяртацца да бессмяротных пушкінскіх герояў, выяўляць багацце іх характараў, глыбіню пачуццяў, прастату і непадкупную іх шчырасць.

Б. ПЛАТОНАУ,
народны артыст СССР і БССР,
лаўрэат Сталінскай прэміі.

Бессмяротная паэзія

Геніяльны рускі паэт А. С. Пушкін родны і блізкі нашаму народу. Ён быў перадавым чалавекам свайго часу, у сваіх бессмяротных творах адчуваўся на ўсе важнейшыя падзеі свайго эпохі і сьмэнага мінулага, смела заглядаў у будучае рускага народа. Народы Савецкага Саюза любяць свайго нацыянальнага паэта.

Многія пакаленні кампазітараў знаходзяць натхненне ў пушкінскай паэзіі, таму што пушкінскія вершы надзвычай меладыйныя, народныя і лёгка кладуцца на музыку. Невынадкава Пушкін з'яўляецца адзіным паэтам усяго свету, творы якога з такой вычарпальнасцю адлюстраваны ў музыцы.

Нам, савецкім маладым людзям, дарагі свайго паэта.

Надзвычай зрабілі «Солон да».

Б хв п

РАБО

Агульнавядомы геніяльнага ру Сяргеевіча Пушкіна творчасцю на літаратуры С

Асабліва вяршыце беларусцаў, та

Гэта тлумачыць геніяльнага рускай і бсамую гучнаваучы, мы, апо самых шую Беларусь раней ўсе соцыяла Пушкіна на З ад т

Е под ада ру ўп Пушкіна на З ад т

к в

нь д'а Ян «Л'р

ра ч т



О ВЯЛІКАГА ПАЭТА

Вялікія выступлі: дацэнт Родзін — «Пушкін вялікі нацыянальны паэт», кандыдат філасофскіх навук С. Карабан — «Пушкін — рэдакцыйна-літэратурны рэдактар новай рускай літаратуры», старшы выкладчык інстытута Н. Пятровіч — «Пушкін і беларуская літаратура»; студэнты 3-га курса інстытута С. Прыс, В. Ермаловіч, Н. Герасімовіч, В. Бобрыкаў прачыталі даклады на тэмы: «Патрыятызм Пушкіна», «Пушкін у ацэнцы Балінскага», «Жыццё і творчы шлях Пушкіна» і інш.

Студэнты інстытута выступалі з выкананнем твораў Пушкіна на падэфіным заводзе імя Кірава, у Мінскай абласной бібліятэцы імя Пушкіна і ў Мінскай дзіцячай бібліятэцы.

Вялікі пушкінскі вечар рыхтуюць калектывы мастацкай самадзейнасці Чырвонапольскага раённага Дома культуры, Магілёўскага вобласці. Вечар пачнецца дакладам на тэму: «Жыццё і літаратурная дзейнасць А. С. Пушкіна». Доклад прачытае настаўнік Чырвонапольскай сярэдняй школы тав. Калеснік. На вечары выступіць драматычны гурток Дома культуры. Ён паказаў інсцэніроўку паэмы Пушкіна «Цыгані». У канцэртным адзяленні ўдзельнікамі самадзейнасці Дома культуры будуць выкананы раманы рускіх кампазітараў на словы А. С. Пушкіна, вершы — «Да Чаадаева», «Помнік», «Пасланне ў Сібір», вершы М. Ю. Лермантава «На смерць паэта» і інш.

З чытаннем урыўкаў з трагедыі А. С. Пушкіна «Варыс Гадую» выступіць члены драматычнага гуртка Балынцкага раённага Дома культуры.

Магілёўскі абласны Дом народнай творчасці арганізуе конкурс на лепшае выкананне твораў А. С. Пушкіна.

Такія-ж конкурсы будуць праведзены ў Віцебску, Брэсце і іншых гарадах Савецкай Беларусі.

27 мая на Мінскім аўтамабільным заводзе адбыўся вялікі літаратурны вечар, прысвечаны геніяльнаму паэту рускага народа А. С. Пушкіну.

З дакладам на тэму «Пушкін — вялікі рускі нацыянальны паэт» выступіў паэт Н. Гарулёў.

Затым паэты М. Тань, М. Лужанін, К. Кірэнка, М. Аўрамчык прачыталі свае вершы, прысвечаныя А. С. Пушкіну. Апрача гэтага, Максім Тань і Максім Лужанін чыталі вершы вялікага рускага паэта ў перакладзе на беларускую мову.

Вечар вёў сакратар Праўлення Саюза Савецкіх Письменнікаў БССР Павел Калалёў.

Чаючы паводзінамі, нададзены свае індывідуальныя рысы.

На пушкінскіх оперных спектаклях расце і акторская моладзь тэатра. На вобразах оперы «Югені Анегін» паказалі сваё добрае майстэрства маладыя акторы тэатра Воружэў (Анегін), Барсукова (Таяна), Кіндэль (Вольга), Матраеў (Ленскі). З надхвляючай свежасцю яны ствараюць цэлы рад цікавых пушкінскіх вобразаў.

Узноўленая ў канцы 1948 года опера айкоўскага «Шкавая дама» з новымі выканаўцамі амаль ва ўсіх ролях — гэта, бадай, новы спектакль па трактоўцы вобразаў і па стылю свайго выканання. Глыбока трагічныя вобразы Лізы і Германа знайшлі сваіх вартых выканаўцаў у артыстаў Р. Млодэк і В. Лапіна. Роля Лізы, якая ёсць паміж апавесцю Пушкіна і напісаным на ёй лібрэта, не дае магчымасці зрабіць поўнае супастаўленне вобразаў. І ўсё-ж Ліза на опернай сцэне тэатра — гэта Ліза Пушкіна. Такім, якім мы ведаем Германа на апавесці Пушкіна, мы бачым яго і на сцэне ў выкананні арт. В. Лапіна.

Незабыўным і сапраўды пушкінскім вобразам створаны народнай артысткай БССР і БССР Л. П. Александровскай. У свой час Л. Александровская стварыла на беларускай опернай сцэне хваляючы вобраз Таяны («Югені Анегін») і вобраз Лізы («Шкавая дама»). Цяпер Л. Александровская стварыла яшчэ адзін не менш хваляючы вобраз графіні («Шкавая дама») і яшчэ раз паказала ўсю шырыню свайго творчага дыяпазона.

Поспеху спектакля «Шкавая дама» шмат садзейнічае афармленне, зробленае народным мастаком БССР С. Нікалаевым. Стывільныя манументальныя дэкарацыі пераносіць гледача ў абставіны, у якіх жылі пераважаючы апавесці Пушкіна.

Опера «Дуброўскі» Напраўніка з'яўляецца чацвёртым пушкінскім спектаклем тэатра. Пастаноўшчык У. Шахрай і ўвесь калектыв прыйшлі шмат сіл, каб стварыць рэалістычны хваляючы спектакль.

На сцэне праходзяць асвоеныя героі апавесці Пушкіна. Мастак С. Нікалаев бліскуча аформіў спектакль і тым самым яшчэ раз прадэманстраваў сваё тонкае разуменне эпохі.

Опера «Дуброўскі» справядліва можа быць названа пушкінскім спектаклем — так тонка і ў той-жа час пераканаўча раскрыты ў ім характары герояў Пушкіна, так па стылю спектакль блізка да аднаіменнай апавесці.

Перад оперным тэатрам вялікае поле дзейнасці, велізарная магчымасць для творчага калектыва ў працы над пушкінскімі опернымі спектаклямі. Праца над пушкінскімі спектаклямі вельмі плённая і ўдзячная. Стварэнне вобразаў, якія можна было б паставіць поруч з вобразамі бессмяротных твораў вялікага рускага паэта — пачасны абавязак рэжысёраў і акцёраў беларускага опернага тэатра.

Наша бібліятэка носіць слаўнае імя

Сто год таму назад у Мінску была арганізавана першая публічная бібліятэка імя Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. Але з гэтай бібліятэкі шырокія масы працоўных не маглі атрымаваць зораў вялікага паэта. Царскі ўрад забараняў чытаць вольналюбівым вершы, паэмы, раманы і апавесці Пушкіна.

Толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі кнігі Пушкіна пачалі шырока чытацца працоўнымі. Занатрабаванні на іх з кожным годам раслі. Савецкія людзі моцна палюбілі генія рускага народа за яго палымныя заклікі да светлай будучыні, за тое, што ён «в жостокіх векх восславляв свабоду».

Для шырокай прапаганды геніяльных кніг вялікага паэта бібліятэка штогодна праводзіла і праводзіць літаратурна-мастацкія вечары, чытацкія канферэнцыі.

У большасці выпадкаў гэтыя вечары праходзілі з удзелам беларускіх савецкіх пісьменнікаў. Так, за апошнія пяць год праведзена звыш 256 пушкінскіх чытанніў, зроблена каля 12 публічных лекцый і дакладаў, наладжана 13 чытацкіх канферэнцый.

Да кожнай лекцыі, даклада, да кожнага пушкінскага чытання бібліятэка арганізавала вялікія выстаўкі літаратуры і мастацка аформленыя фота-вітрыны. Апрача таго, вывешваліся рэкамендацыйныя спісы пушкінскай літаратуры, невялікія аятацыі на яго творы.

За пасляваенныя гады бібліятэка значна палепшыла свой фонд кнігамі А. С. Пушкіна.

Чытачы нашай бібліятэкі пагаджаюць шматлікія пісьмовыя водгукі на прачытаныя кнігі А. С. Пушкіна.

«Не раз і не два мною прачытаны творы Аляксандра Сяргеевіча, але захадзенне

імя і ўражанне ад прачытанага з кожным разам становіцца толькі мацнейшым і ярчэйшым», — піша адна з аглядуных чытачоў бібліятэкі пенсіянерка Л. Палыкова.

Студэнт Мінскага палітэхнічнага інстытута Я. Тачыцкі ў кнізе водгукў на прачытаныя творы запісаў наступнае:

«Мы любім А. С. Пушкіна за багацце і прыгожасць мовы і за тое, што ён у сваіх творах першым пісьменнікам у Расіі раскрыў веліч рускага народа, казаў яго магутныя невычарпальныя сілы».

Асабліва цікавы і характэрны водгук пакінуў малады чытач бібліятэкі, студэнт мастацкага вучылішча тав. Мурамцаў. «Калі бярэш у рукі кнігу А. С. Пушкіна, — піша ён, — дык міжвольна прыходзіш у хваляванне перад бессмяротным творамі, перад тытанам-чалавекам, які будзе вечна жыць у нашым народзе, як вечна жывы яго перапраўдзены верш, яго выдатная проза».

Выказванніў аб творах вялікага геніяльнага рускага паэта ў бібліятэцы маюцца цэлы альбом. Усе яны гавораць аб тым, што працоўныя нашай краіны моцна любяць Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна, многа чытаюць яго твораў, бо знаходзяць у іх праўдзівыя і шматгранныя вобразы рускіх людзей мінулага стагоддзя, з іх «непарылівымі душамі», простымі і шчырымі характарамі, з іх палымнымі імкненнямі да волі і пачаслівага жыцця».

Наша бібліятэка ганарыцца тым, што носіць слаўнае імя вялікага нацыянальнага паэта Расіі. Яе работнікі ў далейшай працы прыкладуць усе намаганні да таго, каб шыроў прапагандаваць сярод працоўных твораў Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна, найвялікшага паэта рускага народа.

М. БОБРЫН,
дырэктар Мінскай абласной бібліятэкі імя А. С. Пушкіна.



Заслужаная настаўніца БССР З. Ліхачова расказвае юным чытачам Мінскай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна аб жыцці і творчасці паэта. Фота Г. Бугаенкі

Па пушкінскіх месцах

Грамадскасць Кіславодска шырока адзначае 150-годдзе з дня нараджання вялікага рускага паэта Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна.

У курортнай і гарадской бібліятэках, у партыйным кабінете падрыхтаваны выстаўкі, прысвечаныя жыццю і творчасці Пушкіна.

У дні напярэдадні юбілею павядлічыўся прыток экскурсій да Акцябрскіх наразных ваннаў, дзе ў 1829 годзе лячыўся А. С. Пушкін.

Навуковы супрацоўнік музея «Домік Лермантава» знайшоў новыя дакументы, якія дакладна вызначаюць перыяд знаходжання А. С. Пушкіна ў Кіславодску — з 21 жніўня да 6 верасня 1829 года.

г. Кіславодск, наш. н.р.

РАДЫЁАЛЬМАНАХ № 5 „БЕЛАРУСЬ ЛІТАРАТУРНАЯ“

29 мая перадаваўся № 5 радыёальманаха «Беларусь літаратурная», прысвечаны 150-годдзю з дня нараджання вялікага рускага паэта А. С. Пушкіна. Перад мікрафонам беларускія пісьменнікі М. Тань, А. Астрэйка, М. Лужанін выступілі з чытаннем асобных твораў А. С. Пушкіна ў перакладзе на беларускую мову.

Аркадзь Кулішоў у сваёй ўступнай прамове расказаў аб вялікім уплыве, які зрабіў А. С. Пушкін на творчасць беларускіх пісьменнікаў старэйшага і маладшага пакаленняў. Разам з тым, ён расказаў аб тым, як працаваў над перакладам на беларускую мову выдатнага пушкінскага твора «Югені Анегін». Паэты М. Калачынскі, К. Кірэнка і Э. Агніцвет прачыталі свае вершы, прысвечаныя вялікаму паэту.

У музычнай старонцы альманаха кампазітар Аладаў паведаміў, як беларускія кампазітары працуюць над напісаннем музыкі на творы Пушкіна. У заключэнне выступілі артысты з выкананнем твораў вялікага паэта.

Галоўны рэдактар М. ГОРЦАУ.

Рэдакцыя: М. БЛІСЦІНАУ, В. ВІТКА — нам. галоўнага рэдактара, М. НАЦАР, П. ПАДКАВЬІРАУ, П. ПАНЧАНКА, М. ПАСЛЯДОВІЧ, Я. РАМАНОВІЧ, К. САННІКАУ.

Тэлефоны: Галоўнага рэдактара 2-31-94, сакратарыята 2-32-04.